

N:o 3.

Af herr P. Andersson i Högkil, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag rörande fideikommiss-institutionens upphörande.

I frågan om fideikommiss-institutionen, för så vidt den samma afser familje-fideikommiss — icke i fråga om stiftelser eller inrättningar för allmännyttiga och välgörande ändamål — har jag kommit till den öfvertygelse:

att nämnda institution strider mot den i lag antagna grundsats om *lika arfsrätt*;

att den i politiskt, socialt och nationalekonomiskt afseende är skadlig;

att den saknar stöd i allmänna rättsmedvetandet;

att sjelfva grundtanken uti institutionen blifvit af 1809 års lagstiftare underkänd; samt

att individens eganderätt icke innefattar eller i forna tider innefattat rättighet att obetingadt stadga en evigt gällande lag för successionen af fast egendom.

Till stöd för denna min öfvertygelse kan jag åberopa och hänvisa till:

gällande lag om lika arfsrätt;

lagutskottets vid 1809—10 årens Riksdag afgifna utlåtande i frågan och Riksbens Ständers med anledning deraf aflåtna skrifvelse till Konungen af den 27 mars 1810;

kongl. förordningen af den 27 april 1810;

Andra Kammarens beslut i frågan vid riksdagarna 1882—84;

exempel från andra länder, der man redan afskaffat dylika institutioner; samt

den vid lagutskottets utlåtande n:o 47 år 1886 fogade bilaga.

Sistnämnda bilaga visar, att 163 fideikommissarier innehafva 3,099 hela mantal, taxerade till 103,557,694 kronor, utgörande närmast tjugondedelen af hela landsbygdens mantal och 4,33 procent af dess taxeringsvärde, samt att i t. ex. Södermanlands län 24 fideikommissarier innehafva nära sjundedelen af länets hela hemmantal.

På grund af hvad jag sålunda anfört, anser jag att lagstiftningen bör fortgå på den redan vid 1809—10 årens riksdag beträdda väg, hvars slutliga mål är upphäfvande af ifrågavarande institution samt att fideikommissfastighet vid sista innehafvarens död må kunna fördelas mellan hans arfvingar efter allmänt gällande arfsrätt, hvadan jag tager mig friheten föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Konungen anhåller, att Konungen täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag, hvarigenom de i riket bestämde familjefideikommiss-stiftelser i fast egendom på landet och i staden upphävas, äfven som vidare förslag till sådana lagbestämmelser, som för ordnande af rättsförhållandena vid sista innehafvarens död må erfordras.

Stockholm den 18 januari 1889.

P. Andersson,

Högkil.